

STM kirjaamo
kirjaamo@stm.fi

**Lausunto luonnoksesta laiksi vammaisuuden perusteella järjestettävistä erityispalveluista ja sosiaali-
huoltolain muutoksesta.**

Viite STM090:00/2016

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt Valtakunnalliselta sosiaali- ja terveysalan eettiseltä neuvottelukunnalta lausuntoa luonnoksesta vammaisuuden perusteella järjestettävistä erityispalveluista ja sosiaalihuoltolain muutoksesta. Lain tarkoituksena on toteuttaa vammaisen henkilön yhdenvertaisuutta, osallisuutta ja osallistumista, ehkäistä ja poistaa esteitä yhdenvertaisuudelle, edistää vammaisen henkilön itsenäisyyttä ja itsemääräämisoikeuden toteutumista sekä turvata hänen yksilöllisen tarpeen mukaiset palvelut. Laissa yhdistetään ja samalla kumotaan laki kehitysvammaisten erityishuollosta sekä ns. vammaispalvelulaki. Lakiluonnoksessa on otettu huomioon tuleva sote-uudistus.

ETENE keskusteli tästä lakiluonnoksesta kokouksessaan 23.5.2017 ja myös kokouksen jälkeen sähköpostitse. ETENE pitää ongelmallisena lakiehdotuksen 2 § määritelmää, jonka mukaan lakia ei sovelleta vanhuspalvelulaissa tarkoitettuun henkilöön, *jonka avun tai tuen tarve johtuu pääasiassa iän mukaan alkaneista sairauksista tai vammoista tai korkeaan ikään liittyvästä rappeutumisesta*. Keskusteluissaan ETENE totesi, että tämä määrittely on epämääräinen, koska monet iän mukana pahentuvat toimintakyvyn aleneman aiheuttamat haitat syntyvät jo paljon ennen niiden haittaavuutta. Haitta arjessa ei ole riippuvainen siitä, mikä sen on aiheuttanut tai missä iässä vamma on ilmestynyt. Esimerkiksi meluvammasta johtuva vaikea kuulon alenema vaikuttaa samalla tavalla toimintakykyyn kuin ikääntymisen kuluessa kehittynyt vaikea kuulon alenema. Kaikista ongelmallisin tämä määrittely on erilaisista muistisairauksista kärsivien kohdalla: Muistisairauden oireita alkaa esiintyä joillakin jo työiässä, ja sen aiheuttamat muutokset aivoissa voidaan havaita jo paljon aikaisemmin. Muistisairaus ei kansainvälisten määritelmien mukaan kuulu normaaliin ikääntymiseen. ETENE toteaa myös, että muistisairauksista kärsivät kuuluvat myös YK:n vammaisten oikeuksien soveltamisalaan. Suomi on vastikään ratifioinut vammaisten oikeuksien sopimuksen, joten olisi tärkeää arvioida nyt, onko nyt lausuntokierroksella oleva lakiesitys tämän sopimuksen vastainen. 2 §:ssä oleva määritelmä sotii myös perustuslain yhdenvertaisuusperiaatetta ja syrjintäkieltoa vastaan. Sosiaalihuoltolaissa kuvatut palvelut eivät vastaa vammaispalvelulain sisältämiä palveluita, joten näiden lakien soveltamisalueeseen kuuluvat kansalaiset ovat eriarvoisessa asemassa. Toki ETENE toteaa, että muistisairauksista kärsivät ovat suuri joukko Suomessa asuvia. Heidän ottaminen mukaan tämän lain soveltamisalaan haastaa tässä lakiesityksessä tavoitteena olevat taloudelliset säästöt.

Laki sisältää säännökset erilaisille palveluille joilla pyritään parantamaan vammaisten henkilöiden itsenäisyyttä ja osallistumista. Maakuntauudistus toivottavasti parantaa vammaispalveluiden piirissä olevien yhdenvertaisuutta. On tärkeää että palvelut ovat kokonaisuus, josta on selkeä suunnitelma ja jossa annettavien palveluiden tavoite on yhdensuuntainen ja ne on sovitettu yhteen.

Yhdenvertaisuuden saavuttamiseksi monet vammaisryhmät ovat oikeutettuja ns. positiiviseen erityiskohteluun. Toisaalta keskusteluissa nostettiin myös esiin se, että yhdenvertaistamisen alueella yhteiskunta toimii epäjohdonmukaisesti: samalla kun liikuntaesteisille annetaan tukea asuntojen muutostöihin, jotta vanhoista asunnosta tehtäisiin asumiskelpoisia myös vammaisille, yhteiskunta löyhentää uusien asuntojen esteettömyysvaatimuksia, jolloin asuntojen muutostöitä joudutaan tukemaan myös tulevaisuudessa.

Neuvottelukunnan puolesta

Puheenjohtaja

Jaana Hallamaa

Pääsihteeri

Ritva Halila

Tiedoksi

STM/sosiaali- ja terveystalvulosasto
STM/perustalvuluministeri
STM/neuvotteleva virkamies Anne-Mari Raassina
STM/ hallitussihteerii Erkki Papunen
STM/hallitussihteerii Terhi Tulkki

